

Binalar
Buildings

Eğitim
Tesisleri
Education
Facilities

Binalar

Buildings

İstanbul Üniversitesi

Fen Edebiyat Fakültesi

Istanbul University Faculty of Arts and Science

Fen Edebiyat Fakültesi ile simgeleştirilebilecek süreç yüksek öğrenim hayatında pek çok yeniliği de beraberinde getirmiştir. Bu eğitim kurumu hem öğrenime sağladığı katkı hem de yapısal özellikleri itibariyle pek çok ülkeye örnek oluşturmuştur.

The process which can be symbolized with Faculty of Arts and Science provides a lot of innovation and preliminaries to be experienced in higher education life. It has set a pattern in terms of both its contributions in education and structural features.

Yer
Laleli/İstanbul

Location
Laleli/İstanbul

Tarih
1943-1952

Date
1943-1952

İşveren
İstanbul Üniversitesi

Employer
Istanbul University

Statik Tasarım
Bilgiye Ulaşılamamıştır

Structural Design
Not available

Mimari Tasarım
Sedad Hakkı Eldem, Emin Onat

Architectural Design
Sedad Hakkı Eldem, Emin Onat

Yapım
Sedad Hakkı Eldem, Emin Onat

Contractor
Sedad Hakkı Eldem, Emin Onat

Müşavir
Bonatz

Consultant
Bonatz

Bedel
Bilgiye Ulaşılamamıştır

Price
Not available



Tarihçe

Meşrutiyet'in ilanından sonra Hukuk, Tıp, Fen, Edebiyat ve ilahiyat bölümlerinden oluşan İstanbul Darülfünunu (üniversite) 20 Nisan 1912 tarihli kararla kurulmuştur.

Ünlü İngiliz tarihçi Bernard Lewis, Modern Türkiye'nin Doğuşu isimli yapıtında, 1919 yılında yeni bir düzenlemeyle bilimsel ve kısmen yönetsel özerkliğe kavuşan İstanbul Darülfünunu, "Kültür tarihi açısından tüm Doğu âlemi için önemli bir aşama" olarak değerlendirmiştir.

1933'te çıkarılan 2252 sayılı yasayla, Darülfünunu ve ona bağlı bütün kurumlar kadro ve örgütüyle lağvedilmiş ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın İstanbul'da yeni bir üniversite kurması karar altına alınmıştır. Böylece,

"İstanbul Darülfünunu" tarihe karışmış, yerini "İstanbul Üniversitesi" almıştır.

İstanbul Üniversitesi 1 Ağustos 1933'te yeni bir kadro ve yapıyla açılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti 10. yılını kutlarken 1 Kasım 1933'te İstanbul Üniversitesi "ilk ve tek" üniversite olarak eğitime başlamıştır. 1933 Üniversite Reformu ile birlikte kurulan Fen Fakültesi eğitime Beyazıt'taki Zeynep Hanım Konağı'nda başlamış, ancak 1 Mart 1942'de çıkan yangın, yeni bina arayışını zorunlu kılmıştır. Yangın olayını takiben yeni binanın yapımına başlanmıştır. Yeni binanın yapımını dönemin önemli mimarları Sedat Hakkı Eldem ve Emin Onat üstlenmiştir. Eğitim Fındıklı'da Hatice Sultan Sarayı'nda devam etmiş, bugünkü binaya taşınma ve yerleşme ise 1953'te tamamlanmıştır.



Özellikler

1940-50'li yılları kapsayan II. Ulusal Mimarlık döneminde yapılan binalarda genel olarak kesme taş malzeme kullanılmıştır. Yapıların en ayırt edici özelliği simetrik ve anıtsal olmasıdır.

Mimarının tarihselci bir yönü vardır: Kimi açılardan Alman Nazi mimarlığının abartılı anıtsallığını çağrıştıran, saçakları gibi kimi ayrıntılarıyla da geleneksel Osmanlı konut mimarlığıyla ilişkilidir. Yapım teknolojisi açısından değerlendirildiğinde; o yıllardaki en yüksek teknoloji standardının yakalandığı söylenebilir.



Ancak, zaman içerisinde gerekli tamirat ve tadilatların yapılmaması nedeniyle yapının yıprandığını, özgün niteliklerinin kaybolduğunu da belirtmek gerekir.

Günümüzde bu yapı içinde Fen Fakültesi, Edebiyat Fakültesi ve Su Ürünleri Fakültesi yer almaktadır. Şu anki yerleşim dikkate alındığında; Fen Fakültesi'nin 21,148.92 m², Edebiyat Fakültesi'nin 35,673 m², Su Ürünleri Fakültesi'nin 2966 m² olmak üzere toplam 59,787.92 m²'lik bir kullanım alanına sahip olduğu görülecektir.

Bugün Fen, Mühendislik ve Edebiyat Fakültelerinin içinde bulunduğu bloklardan Edebiyat Fakültesi'nin yerleşmiş olduğu

"(...) Bilindiği gibi, Türkiye'de Üniversite hareketinin çekirdeği olarak, İstanbul Üniversitesi'nin kuruluşu, İstanbul'un fethine kadar gerilere götürülebilmektedir. 1463-1470 yıllarında tamamlanan Fatih Külliyesi'nin Medreseleri devrinin en büyük ve yüksek düzeydeki öğretim kurumları idi. XVI. yy.ın sonlarından itibaren medrese öğretiminde kendini gösteren bozukluklar bazı gayretlere rağmen düzeltilememiş, XIX. yüzyılın başlarında bir reform yapmak gereği ortaya çıkmıştır. Mühendishane ve Tıbbiye ile Mekteb-i Maarif-i Adli yanında orta öğretimde de rüşdiyeler devreye sokulmuştur. 1846 yılında açılmasına karar verilen Darülfünun (Üniversite) için Milano'dan Mimar Fossati'ye Ayasofya civarında üç katlı ve 125 odalı ilk Darülfünun yaptırılmış ve 1868 de tamamlanmıştı. Sonradan adliye sarayı olarak kullanılan ve yanan bu binanın eski fotoğraflarından, yapının iç avlulu bir düzene sahip olduğu anlaşılmaktadır. Gerçekten de yabancı mimarların uygulamaları da dahil olmak üzere XIX. yy. ile XX. yy. başlarındaki pek çok öğretim kurumunda bu yapı tasarımının etkin olduğu gözden kaçmamaktadır. 1903'te Haydarpaşa'da yapılan Valaury ve Raimondo d'Aranco'nun Tıbbiye'sinde de benzer bir duruma karşılaşılar. İstanbul Üniversitesi'nin çeşitli kuruluş aşamalarında, bugün Edebiyat Fakültesi'nin ilgi alanında olan dersler, başlangıçtan itibaren öğretim programında yer almaktaydı. Giderek bu dersler ve serbest

konferanslar "Şube", "Zümre" gibi çeşitli isimler altında Üniversite'nin bölümlerini meydana getirmiş, nihayet "Mekteb", "Medrese" ve sonunda "Fakülte" adı altında ayrılmıştır. Fossati'nin ilk binasından sonra, İstanbul Darülfünun'ları Çemberlitaş'da sonradan Belediye Dairesi olan yapıda, Galatasaray Sultanisinde ve dağınık yapılarda devam etmiştir. Edebiyat, İlahiyat ve Fen bölümleri ise uzun süre Beyazıt'daki Zeynep Hanım Konağında kalmıştır. 1864 de üç katlı olarak yapılan bu konak, Arapgirli Yusuf Kâmil Paşa ile Hıdiv Mehmet Ali Paşa'nın kızı olan hanımına aitti. Kitabesi Türk ve İslâm Eserleri Müzesinde durmaktadır. 1918 yılında ilk radyo yayını da bu binadan Rüştü Uzel tarafından gerçekleştirilmişti. İlahiyat ve Fen bölümleri ile birlikte bu binada uzun süre kalan Edebiyat bölümü, 1942 de buradan taşındıktan kısa süre sonra konak tamamen yanmıştır.

Cumhuriyet döneminde 21 Nisan 1924 tarihli Talimatname ile İstanbul Darül-fünun'u (Üniversitesi) Tıp, Hukuk, Edebiyat, Fen, İlahiyat fakültelerinden meydana geliyordu. 1922 yılında Edebiyat Fakültesi Profesörler Kurulu (Edebiyat Medresesi Meclis-i Müderrisini) Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e Fahri Profesörlük payesinin verilmesini kararlaştırmıştı. Bunu arzeden telgrafın kabul cevabında "fakülte" adının kullanılmış olması dikkati çekicidir."

Prof. Dr. Ara Altun

bölümde gerek cephede ve detaylarda, gerekse plan tasarımında, geleneksel öğretim kurumu olan medreseler örnek alınmıştır. İki eyvanlı

ve iki kanadı revaklı orta avlu, tasarımda bunun en açık görülebildiği bölümdür. Dışta da cepheye yansıyan revak, geniş saçaklar ve köşe

çıkmaları dikkati çekmektedir. Bu durum, sadece dış çizgilerde kalmamakta, içte de, merdiven boşluklarının üst kat tavanlarında aynalı tonoz uygulamaları, revaklı avlunun kuzey kanadı arkasındaki şeref holü üstündeki boydanboya beşik tonozlu (kabuk çatı) mekân (bugün genel kitaplık) gibi geleneksel örtü sistemlerinin uygulandığı ayrıntılarla desteklenmektedir.

İçte, dış cephenin geleneksel çizgilerine karşılık, örtülerdeki bazı uygulamalar dışında, öğretim kurumlarının yansıması görülmektedir. Geniş koridorlar, yine oldukça geniş tutulmuş merdiven boşluklarının dağıtımını sağlayan hollerle bağlanmıştır. Bunlarda da dörtköşe ağır payelerle revaklı iç avlular adeta yaşatılmaktadır. Öğretim elemanları ile araştırma guruplarına ayrılan oda ve seminer kitaplıkları yanında, anfi şeklinde ele alınmış dokuz büyük dersane ve küçük dersaneler bulunmaktadır. Bugün, genişleyen öğretim kadrosu ve artan öğrenci sayısı karşısında, oda ve dersanelerde doğal olarak sıkışık bir durum meydana gelmiştir. Çoğunlukla, iç mekânda fazla hacim kaybı bulunduğu yolunda genel bir eleştiriye uğrayan yapıda, bu kaybı meydana getiren koridor ve holler yoğun öğrenci trafiğine ve birikimine bugün ancak yetmektedir. Alan olarak meydana gelen sıkışıklık, yüksek tutulmuş tavanlarla sağlanan hacim genişliğinde nefes alma imkânı sağlamaktadır. Öğrencinin yoğun olduğu saatlerde, eleştiri konusu olan büyük boşlukların bugün çok işe yaradığını anlamak mümkündür.

XIX. yy.sonu ile XX. yy. başlarında Türk Neo-Klasik mimarisinin geleneksel yapı öğelerini özellikle cephelerde kullanması yanında, Türk ve yabancı mimarların eski plan şemalarını da

denediğini görmek mümkündür. Üniversite hareketinden sonra, Fossati'nin ilk Darülfünun binası örneğinde olduğu gibi, iç avlulu plan şemasının öğretim kurumlarında da etkin olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim Cumhuriyet'ten sonra da gerek Türk gerekse yabancı mimarlar öğretim kurumu olarak ele alınan yapılarda bunu deneyeceklerdir. Sanat tarihçilerinin yakından tanıdıkları Egli'nin Ankara'daki Musiki Muallim Mektebi için yaptığı ilk yapıda da benzer bir tasarımdan hareket edilmiştir.

Cumhuriyet'ten sonra Milli Savunma Bakanlığı Ankara'ya taşınınca, Beyazıt'daki Ali Paşa'nın Harbiye Nezareti binası üniversiteye verilmiş, zamanla buna eklenen Hukuk, Tıp, İktisat Fakültelerinde de bu avlulu şemanın izleri görülmüştür. Eski kışlaların binalarını kullanan Teknik Üniversite yapılarında da böyle iç avlulu tasarımların, yapıların gereği olarak, bulunduğunu hatırlamak yerinde olur. Emin Onat, Sedat Hakkı Eldem tarafından bir öğretim kurumu olarak tasarlanıp yapılmış olan Fen - Edebiyat binasında, cephelerde ve girişlerde eski ve geleneksel Türk mimarisinin öğeleri, ayrıntılarda başarıyla uygulanmıştır. Edebiyat Fakültesi blokunda, cepheler, saçaklar,



revaklı iç avlu yanında, örtülerde ve iç dağıtımda da bu öğelerin çokça kullanılması ayrıca dikkati çekmekte, XX. yüzyılın ortasında gelenekseli çağdaş anlayışla birleştiren başarılı bir tasarım ortaya konmaktadır.

Istanbul University Faculty of Arts and Science



In 1920s, as a first step in modernization, İstanbul Darülfunun was established, comprising the departments of medicine, law, literature, theology and science. The institution was renamed "İstanbul University" in accordance with Atatürk's University reform, and higher education was restructured in Turkey to meet the demands of the contemporary society.

The building which harbors İstanbul University Faculty of Arts and Science bears the characteristics

of its time. Its architecture has an historical aspect: While it is reminiscent of fulsome monumental structure of German Nazi architecture in some aspects, it is related with traditional Ottoman residence architecture with some details like eaves. When assessed in terms of construction technology it can be said that highest technological standard of those years has been captured.

Binalar

Buildings

ODTÜ Yerleşkesi

METU Campus

Orta Doğu Teknik Üniversitesi yerleşkesi, Türkiye’de gerçekleştirilen ilk planlı ve geniş kapsamlı uygulamadır. Bu özelliğiyle yerleşke, önemli eğitim eserleri arasında yer almaktadır. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Türkiye ve Orta Doğu ülkelerinin kalkınmalarına katkıda bulunmak, fen bilimleri ve sosyal bilimler alanlarında eleman yetiştirmek amacıyla kurulmuştur.

Middle East Technical University campus is the first planned and wide-ranging application in Turkey. It is among the most important education establishments with this characteristic. Middle East Technical University has been founded in order to contribute to the development of Turkey and Middle East countries, with the purpose of educating people in the fields of art and science.

Yer
Ankara

Location
Ankara

Tarih
1961-1981

Date
1961-1981

İşveren
Maarif Vekaleti

Employer
Ministry of National Education

Statik Tasarım
Bilgiye Ulaşılamamıştır

Structural Design
Not available

Mimari Tasarım
Behruz Çinici, Altuğ Çinici

Architectural Design
Behruz Çinici, Altuğ Çinici

Yapım
Bilgiye Ulaşılamamıştır

Contractor
Not available

Müşavir
Behruz Çinici, Altuğ Çinici

Consultant
Behruz Çinici, Altuğ Çinici

Bedel
Bilgiye Ulaşılamamıştır

Price
Not available



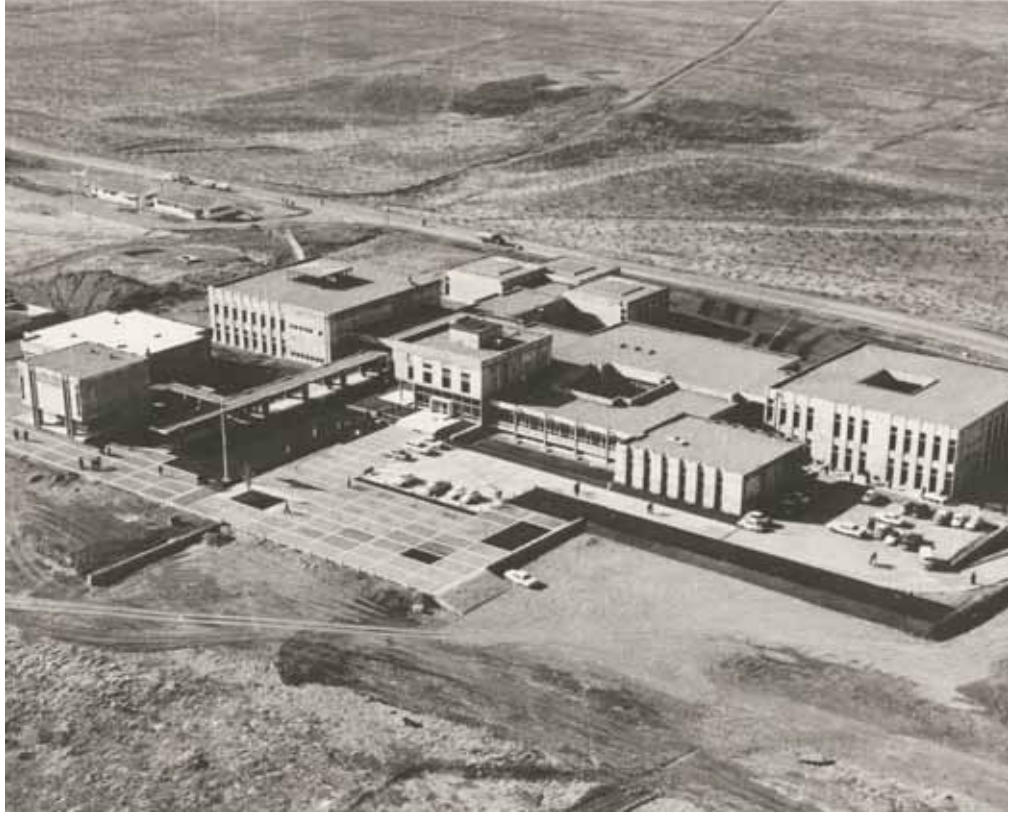
Tarihçe

1954 yılında Pennsylvania Üniversitesi'nden Charles Abrams Birleşmiş Milletler'in görevlisi olarak Orta Doğu'da konut sorunu ve üniversitelerin mimarlık ve şehir-bölge planlama eğitimine ilişkin araştırma yapmak üzere Türkiye'ye gelir.

İncelemelerini bir rapor halinde Birleşmiş Milletler'e sunan Abrams, Türkiye'de mimarlık ve planlama eğitimi verecek bir teknoloji enstitüsünün kurulmasını önerir. Birleşmiş Milletler, Pennsylvania Üniversitesinden G. Holmes Perkins'i, Türk mimarlarını ve şehir-bölge planlarını yetiştirecek bir enstitünün kurulması için görevlendirir.

1954 sonlarında çalışmalar başlar ve ilk üç yılı ortak temel dersler, ardından mimarlık ve şehir planları için uzmanlık derslerini içeren 4 ve 5 yıldan oluşan eğitim programı hazırlanır. Program kabul görür ve ODTÜ, 1 Kasım 1956'da Orta Doğu Yüksek Teknoloji Enstitüsü adıyla TBMM'nin arkasındaki barakalarda kapılarını eğitime açar. Yine Pennsylvania Üniversitesi'nden Mimar Thomas Godfrey ODTÜ'nün ilk dekanı olur.

Bir süre sonra ODTÜ'nün kendine ait bir yerleşkeye kavuşması için çalışmalar başlar.



Perkins'in bu konudaki çalışmaları değerlendirilir ama önce yerleşke için seçilecek alan belirlenecektir. Bir ara Yalıncağ Köyü'nün ardındaki arazi, bir ara da Etimesgut Şeker Fabrikası'nın binaları gündeme alınır. 17 Ekim 1957'de yapılacak erken seçimin de etkisi ile ODTÜ yerleşkesinin temel atma töreninin bir an önce yapılması için hükümetten baskılar gelir. Yalıncağ Köyü'nün arkasındaki arazide 2 Ekim 1957'de alelacele bir tören düzenlenir.

Perkins'in tasarladığı yerleşke planı çerçevesinde yaptırılacak ilk bina İdari İlimler Fakültesi olarak belirlenir. 1959'da düzenlenen uluslararası proje yarışmasında bir Türk ekip,

Dr. Turgut Cansever, Ertürk Yener ve Mehmet Tataroğlu birinci olur. Ancak yerleşkenin nereye kurulacağı hala kesinlik kazanabilmiş değildir ve bu nedenle proje askıya alınır.

Mütevelli Heyeti'nin 26 Nisan 1961 tarihli toplantısında yerleşkenin Aşağı Balgat'ta kurulması kararlaştırılır ve proje için yeni bir yarışma düzenlenir. Yarışma bu kez ulusal düzeyde yapılır. Sonuçlar Eylül 1961'de açıklanır. Birinciliği Altuğ ve Behruz Çinici'nin projesi kazanır.

Kemal Kurdaş'ın 22 Kasım 1961'de ODTÜ'ye rektör olmasının ardından inşaat hız kazanır.

İlk etapta Mimarlık Fakültesi, Fen-Edebiyat Fakültesi'nin laboratuvarları, Rektörlük binası ve kafeteryanın ilk bölümü ile iki yurt binasının yapımı başlar. 30 Eylül 1963'te Mimarlık Fakültesi hizmete girer.

Özellikler

Orta Doğu Teknik Üniversitesi yerleşkesi Ankara-Eskişehir yolu üzerinde, üniversite için ayrılmış 45,000 dekarlık alanda inşa edilmiştir. Kuzeyden güneye doğru uzanan ana yaya yolu üzerindeki fakülte, idare ve sosyal hizmet yapılarının yanı sıra, yurtlar, lojmanlar, spor, sauna, yüzme havuzları ve stadyum gibi tesisleri de içeren büyük bir yerleşkedir. Yerleşim planından başlayıp, yapıların ayrı ayrı tasarlanması ve inşa edilmesi ile devam eden süreç 1980'li yıllarda ODTÜ yerleşkesinin bugünkü görünümüne ulaşmasını sağlamış, Teknokent, yeni yurt gelişme alanları ve Bilim ve Teknoloji müzesi gibi projelerle sürdürülmüştür.

Üniversitenin bütün fakülteleri ve bölümleri, İçel-Erdemli'de bulunan Deniz Bilimleri Enstitüsü dışında aynı kampus alanı içindedir.

Çağdaş bir üniversite kampüsünün içermesi beklenen mekânsal zenginlik ODTÜ'de de görülür. Yerleşke şeması, onun omurgası oluşturan bir yaya ekseni boyunca gelişir. Kullanıcıları arasında "alle" diye adlandırılan bu yaya yolu topoğrafyaya da uyarak yumuşak eğimli arazide sırt boyunca kuzeyden güneye doğru uzanmaktadır. Yaya yolu boyunca bir tarafta akademik yapılar, diğer tarafta idari ve sosyal içerikli binalar yer alırlar. Akademik yapılar allenin batı kenarında sıralanarak Ankara'ya bakan tepeyi, bir akademik bölgeye dönüştürmüşlerdir. Araç yolları ve parkların

dışa alınmasıyla akademik bölge içinde yaratılan 1,5 kilometrelik bu yaya ekseni adeta bir açık hava dersanesi gibidir. Granit parke, Ankarataşı ve traverten kaplamalı zemini üzerinde çeşitli sanat öğeleri yer almaktadır. Yapıların önünde konumlanan su elemanları, revak ve avlu gibi mimari öğeler görsel ve hatta işitsel bir anlam taşımanın yanı sıra, mikroklima elemanları olarak da işlev görürler. Dış ve iç mekânlar arasında bir süreklilik, akışkanlık sağlanmakta, alle giderek yapıların iç düzenini de etkilemektedir.

Bu ana yaya yoluyla birleşen ikinci bir eksen konaklama bölgesine ulaşır. Yurtlar, öğretim üyeleri lojmanları ve sosyal donatı alanlarına böyle bağlanılmaktadır. Sosyal donatı bölgesinde yeşil alanlar, rekreasyon, dinlenme, açık ve kapalı spor alanları, tenis kortları, yüzme havuzları, serbest zaman değerlendirme, sağlık ve diğer ortak kullanım alanları yer alır.

Planlamanın en önemli ve dönemin gerçeklerine uygun yönü "parçalı yapım" sisteminin uygulanmış olmasıdır. En az 20 yıllık geleceğe göre planlanan sistem, her yıl tahsis edilen bütçeye göre aşamalı olarak yapılabilmektedir. Binalarda strüktür ekonomisi açısından çalışmalar yapılmış, taşıyıcı elemanlar aynı zamanda bölücü ve tesisat içerici işlevleriyle ele alınmıştır. Zamanla kolay tahrip olan, bakım ve tamir isteyen kaplamalar yerine, genellikle çıplak ve dayanıklı malzemeler seçilmiştir. Türkiye'de ilk olarak brüt beton tekniği burada geliştirilmiş, bunun yanı sıra, prekast beton, pleksiglas ve plastik sanayi çıktısı ürünler de kullanılmıştır.

1 Kasım 1956 tarihinde "Orta Doğu Yüksek Teknoloji Enstitüsü" adı altında öğretime

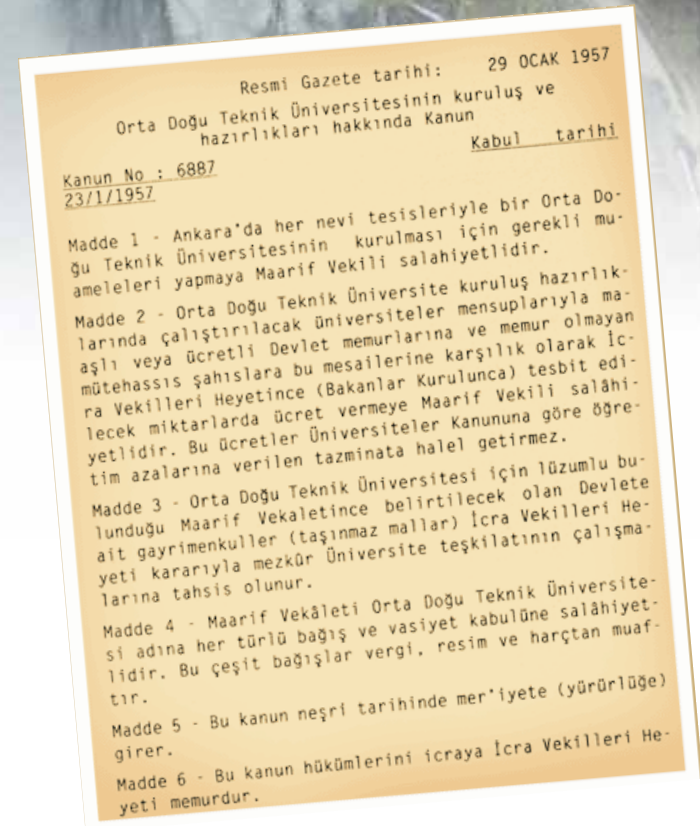


başlayan yapı, 1957 yılında çıkarılan kanunla birlikte Orta Doğu Teknik Üniversitesi adını alır.

Üniversiteye ait orman alanı ise yaklaşık 31.000 dekadır. 1961 yılında başlayan ve uzun yıllar devam eden çalışmalar sonucunda, bugün milyonlarca adet ibrelili ve yapraklı ağaç- ağaççık barındıran, Uluslararası "Ağa Han Ödülü" ile takdir edilen, İç Anadolu bozkırında yeni bir flora ve fauna oluşmasını sağlayan, 1995 yılında Doğal Sit Alanı ilan edilen, Ankara Yeşil Kuşağında çok önemli bir yer teşkil eden ve ODTÜ adına özel olarak tescil edilmiş "ODTÜ Ormanı"na ulaşılmıştır.

Yerleşke sınırları içinde Eymir Gölü bulunmaktadır. Bu göl ve çevresindeki ortam,

ODTÜ çalışanları ve öğrencilerinin kürek sporu, balık avlama ve dinlenme gereksinimlerini karşılamaktadır. Eymir Gölü'nün de çevresi, üniversite çalışanlarının ve öğrencilerinin çabaları sonucu ağaçlandırılmıştır. ODTÜ'nün su ihtiyacı, Eymir Gölü etrafındaki derin su kaynaklarından sağlanmaktadır.



METU Campus



Middle East Technical University campus is constructed on a 4500-hectares area allocated for the university on Ankara-Eskişehir highway. It is a large campus including faculty, administrative and social service buildings extending from north to south as well as facilities like dormitories, dwellings, sports, sauna centers, swimming pools and stadium. The planning process was completed at once and the process lasting till 1980's complying design and construction of each building separately, gave the existing appearance to the campus. The development of the campus has continued with

projects like METUTECH (Teknokent), new dormitory areas and a Science and Technology Museum.

Campus area also includes the forest area of 3000 hectares including Lake Eymir which gives the opportunity to the students for rowing, fishing, picnicking and general recreational activities. The surroundings of the Campus and the Lake Eymir have been forested through the efforts of the students and the employees of the university.

